

ด่วนที่สุด

ที่ ศย ๐๑๖/๑๕๗๑๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส19272
รับที่ : ๘4507/59
วันที่ : 21 มี.ค. 59 เวลา : 9:00

สำนักงานศาลยุติธรรม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กทม. ๑๐๘๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๗๔๓๗ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. และขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดมีหลักการเพื่อให้มีประมวลกฎหมายยาเสพติดโดยการรวบรวมบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การฟื้นฟูและวิธีพิจารณาคดียาเสพติดไว้เป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการอ้างอิงและการใช้บังคับกฎหมายและมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน จึงเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างประมวลกฎหมายดังกล่าว แต่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด ดังนี้

๑. การรวบรวมพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องมาอยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันนี้ ยังไม่มีความเชื่อมโยงให้นำบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน อาทิ บทบัญญัติเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในลักษณะที่ ๒ หมวด ๑ และบทบัญญัติเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ในลักษณะที่ ๒ หมวด ๒ มีบทบัญญัติที่ซ้ำซ้อนกัน เช่น เกี่ยวกับการอนุญาต หน้าที่ผู้รับอนุญาต หน้าที่เภสัชกร การโฆษณา อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีความซ้ำซ้อนกับความผิดเกี่ยวกับสารระเหยทำนองเดียวกัน ซึ่งโดยหลักการของการจัดทำประมวลกฎหมายจะต้องมีการบัญญัติให้กฎหมายมีความเชื่อมโยง สอดคล้องและใช้ร่วมกันได้ ร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้จึงขาดลักษณะของความเป็น “ประมวลกฎหมาย” และอาจทำให้เกิดข้อขัดข้องในการบังคับใช้

๒. ร่างมาตรา ๒๓๓ ที่กำหนดให้ในการพิจารณาพิพากษาความผิดมาตรา ๒๒๘ มาตรา ๒๒๙ วรรคสองหรือมาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ให้ศาลได้สวนการกระทำของผู้กระทำความผิดว่ามีบทบาทนำหรือบทบาทสำคัญในเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด หรือการกระทำความผิดโดยความมุ่งหมายของเครือข่ายอาชญากรรมหรือเกี่ยวพันถึงผู้มีบทบาทนำหรือบทบาทสำคัญ และมาตรา ๒๓๔ ในการพิจารณาพิพากษาความผิดมาตรา ๒๒๙ วรรคหนึ่ง ให้ศาลได้สวนลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิดว่ามีบทบาทน้อยภายใต้การสั่งการ หรือเกี่ยวข้องเนื่องจากถูกกดดัน บังคับ ช่มชู้ หรือมีส่วนร่วมเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การบัญญัติตามร่างมาตรา ๒๓๓ และร่างมาตรา ๒๓๔ ดังกล่าว เป็นการกำหนดให้ศาลได้สวนบทบาทของผู้กระทำความผิดว่ามีบทบาทนำหรือบทบาทสำคัญในเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติดหรือเป็นผู้มีบทบาทน้อยที่อาจเป็นผู้ลงมือกระทำความผิดภายใต้การสั่งการ การอยู่ภายใต้อำนาจกดดันหรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ดังนั้น ...

ดังนั้น การกำหนดให้ศาลมีหน้าที่ไต่สวนผู้กระทำความผิดดังกล่าวมีความแตกต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมซึ่งอยู่ภายใต้ระบบกล่าวหา ซึ่งโจทก์มีภาระในการนำเสนอข้อเท็จจริงให้สิ้นความสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จึงขาดความแจ่มชัดว่าจะเป็นการนำระบบไต่สวนมาใช้กับการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ และศาลจึงมีบทบาทในการไต่สวนและแสวงหาข้อเท็จจริงเพียงใดในคดีอาญาซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของหน่วยงานอื่น ๆ ในการตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาญาแผ่นดิน ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมมีภารกิจในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยพิจารณาพิพากษาคดีจากพยานหลักฐานซึ่งโจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด รวมถึงในคดีอาญาที่โจทก์ควรมีหน้าที่นำเสนอข้อเท็จจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดที่มีบทบาทนำหรือเป็นผู้มีบทบาทน้อยภายใต้การสั่งการ กรณีจึงไม่สมควรกำหนดให้ศาลเป็นองค์กรทำหน้าที่ไต่สวนในคดีดังกล่าว

๓. การกำหนดให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดตามบทบาทความสำคัญในการกระทำความผิดนั้นเป็นหลักการที่ดี แต่จะต้องมีหลักที่มีความชัดเจนให้เพียงพอที่เป็นแนวทางให้ศาลใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย บทบัญญัติมาตรา ๒๒๗ ที่กล่าวถึง “บทบาทนำ” และ “บทบาทสำคัญ” ใช้ถ้อยคำเป็นทำนองยกตัวอย่าง ไม่มีลักษณะเป็นนิยามที่ชัดเจน อีกทั้งเป็นการวางกรอบการใช้ดุลยพินิจของศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นอำนาจของศาลโดยแท้จริงหรือไม่ โดยในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ตามมาตรา ๑๗๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ ถ้อยคำว่า “เครือข่ายอาชญากรรม” ก็ไม่มีความชัดเจนก่อให้เกิดข้อขัดข้องในการวินิจฉัยและจะเพิ่มการโต้แย้งในคดีมากขึ้น และในส่วนของแนวทางการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษตามมาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๓๒๘ มีลักษณะซ้ำซ้อนและไม่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติทำนองเดียวกัน

๔. ความผิดฐานล่้ายยาเสพติดที่กำหนดขึ้นใหม่ ในมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๓๑ ซ้ำซ้อนกับความผิดฐานครอบครองยาเสพติดที่มีอยู่เดิม ไม่ชัดเจนว่าจะมีความหมายและขอบเขตเพียงใด และอาจกระทบต่อบัญญัติอื่น ๆ เช่น การนำผ่านยาเสพติดตามมาตรา ๘๔ ถือเป็น การล่้ายหรือไม่ การครอบครองภายใต้ความควบคุมเพื่อการสืบสวนตามมาตรา ๓๒๖ จะถือเป็น บทบัญญัติกเว้นความผิดนี้ด้วยหรือไม่

๕. การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ติดยาเสพติดที่กระทำความผิดเป็นครั้งที่สาม เมื่อพ้นโทษแล้วไว้ในสถานพยาบาลโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๖๔ อาจเป็นบทบัญญัติที่รุกรานสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร

๖. การกำหนดหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๓๖ เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๔๒๖ ผู้ใดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดดังกล่าว หรือความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๔๐๐ และมาตรา ๔๒๓ กรณีดังกล่าว มีข้อสังเกตว่า ความผิดตามมาตรา ๔๒๓ รวมถึงกรณีที่ผู้ใดต้องหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งมีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสี่ปีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เป็นกรณีที่เป็เหตุให้ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายอื่น หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้ว

จะเป็นเหตุให้พ้นจากความรับผิดในการกระทำความผิดฐานอื่น ๆ และเป็นกรณีที่ยังขาดความชัดเจน หรือไม่ว่าความผิดตามกฎหมายอื่นใดที่จะได้รับการยกเว้นโทษในกรณีที่ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูสำเร็จตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๗. การดำเนินการในส่วนการบำบัดฟื้นฟูตามร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นการบัญญัติ มาตรการในชั้นก่อนฟ้องคดีทั้งสิ้น ทั้งนี้ หากพิจารณาจากการดำเนินการในประเทศสหรัฐอเมริกาปรากฏว่า การบำบัดฟื้นฟูในชั้นศาล (Drug Court Program) มีผลลัพธ์ที่ดีสำหรับผู้ติดยาที่มีอาการรุนแรง กรณีจึงอาจพิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้มาตรการการบำบัดฟื้นฟูในชั้นศาลได้ด้วย

๘. การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความผิดและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีการกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษบางประการที่มีความแตกต่างจากบทกำหนดโทษตามกฎหมาย ยาเสพติดในปัจจุบัน จึงมีข้อสังเกตในเรื่องบทกำหนดโทษว่าควรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพความผิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอริคม อินทุภูติ)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

กลุ่มพัฒนานกฎหมาย

โทร ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑

โทรสาร. ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑